

PROCEEDING BOOK

VAN
20 - 22 ARALIK 2024

ANADOLU 16. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

www.anadolukongresi.org

ANADOLU
16TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES

DECEMBER 20 - 22, 2024 – VAN

ISBN : 978-625-5962-04-1

Academy Global Publishing House

ANADOLU
16TH INTERNATIONAL CONGRESS ON SOCIAL SCIENCES
DECEMBER 20 - 22, 2024 – VAN

Edited By
PROF. DR. DWI SOLISWORO

CONGRESS ORGANIZING BOARD

- Head of Conference : Prof. Dr. Ali Bilgili*
Head of Organizing Board: Dr Gültekin Gürçay
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Hülya Çiçek
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Dwi Solisworo
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Naile Bilgili
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Başak Hanedan
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Dody Hartando
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Yakup Babayev
Organizing Committee Member: Assoc. Prof. Dr. Abışov Elşad Şərifxan oğlu
Organizing Committee Member: Assoc. Prof. Dr. Abbas Ghaffari
Organizing Committee Member: Assoc. Prof. Dr. Elif Akpınar Külekçi
Organizing Committee Member: Assoc. Prof. Dr. Feran Aşur
Organizing Committee Member: Assoc. Prof. Dr. Raihan Yusoph
Organizing Committee Member: Assoc. Prof. Dr. Dini Yuniarti
Organizing Committee Member: Assoc. Prof. Ivaylo Staykov
Organizing Committee Member: Assist. Prof. Dr. Məhrux Dövlətzadə
Organizing Committee Member: Assist. Prof. Dr. K. R. Padma
Organizing Committee Member: Dr. Mehdi Meskini Heydarlou
Organizing Committee Member: Aynurə Əliyeva
Organizing Committee Member: Dr. Amaneh Manafidizaji

All rights of this book belong to Academy Conferences Publishing House
 Without permission can't be duplicate or copied.
 Authors of chapters are responsible both ethically and juridically.

CONFERENCE ID

ANADOLU 16TH INTERNATIONAL CONGRESS ON SOCIAL SCIENCES

DATE – PLACE
DECEMBER 20 - 22, 2024
VAN

ORGANIZATION
ACADEMY GLOBAL CONFERENCES & JOURNALS

EVALUATION PROCESS
All applications have undergone a double-blind peer review process.

PARTICIPATING COUNTRIES

Turkey – Azerbaijan – Iran -Sudan- Egypt – Syria- Israel - Saudi Arabia- Malaysia- South Korea- Nigeria – Ukraine – Uzbekistan- Kazakhstan- Romania.- Ethiopia.- South Africa.- Kenya.- Zambia.- Ghana.- Tunisia- Thailand- Poland- China- Sudan- Pakistan- Czech Republic- Serbia – Taiwan – Indonesia- Brazil- Argentina- Jamaica- Nepal – Bangladesh – Singapore – Russia

PRESENTATION
Oral presentation

ASSOCIATION & ACADEMIC INCENTIVES :
255 papers presented by participating from Turkey and 280 papers from other
Countries
Members of the organizing committees of the conference perform their duties with an
"official assignment letter"

Issued: 28.12.2024
ISBN: 978-625-5962-04-1

Scientific & Review Committee

Prof. Dr. Ali BİLGİLİ – Türkiye
Prof. Dr. Naile BİLGİLİ – Türkiye
Prof. Dr. Başak HANEDAN – Türkiye
Prof. Dr. Hülya Çiçek KANBUR – Türkiye
Prof. Dr. Emine KOCA – Türkiye
Prof. Dr. Fatma KOÇ – Türkiye
Prof. Dr. Bülent KURTİŞOĞLU – Türkiye
Prof. Dr. Hajar Huseynova – Azerbaijan
Prof. Dr. Dwi SULISWORO – Indonesia
Prof. Dr. Natalia LATYGINA – Ukraina
Prof. Dr. Yunir ABDRAHIMOV – Russia
Prof. Muntazir MEHDI – Pakistan
Prof. Dr. Raihan YUSOPH – Philippines
Prof. Dr. Akbar VALADBİGİ – Iran
Prof. Dr. F. Oben ÜRÜ – Türkiye
Prof. Dr. T.Venkat Narayana RAO – India
Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ – Türkiye
Prof. Dr. Mustafa BAYRAM – Türkiye
Prof. Dr. Saim Zeki BOSTAN – Türkiye
Prof. Dr. Hyeonjin Lee – China
Assoc. Prof. Dr. Abdulsemet AYDIN – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Fırat BARAN - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Dilorom HAMROEVA - Ozbekstan
Assoc. Prof. Dr. Abbas GHAFARI – Iran
Assoc. Prof. Dr. Yeliz ÇAKIR SAHİLLİ - Türkiye
Assoc. Prof. Ivaylo STAYKOV - Bulgaria
Assoc. Prof. Dr. Dini Yuniarti – Indonesia
Assoc. Prof. Dr. Ümit AYATA – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Okan SARIGÖZ – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Eda BOZKURT – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Ahmet TOPAL – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Abdulkadir Kırbaş – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Mesut Bulut – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Fahriye Emgili – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Sandeep GUPTA – India
Assoc. Prof. Dr. Veysel PARLAK – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Mahmut İSLAMOĞLU – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Nazile Abdullazade – Azerbaijan
Assist. Prof. Dr. Göksel ULAY – Türkiye
Assist. Prof. K. R. PADMA – India

ANADOLU 16TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES ANADOLU 16TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON APPLIED SCIENCES MESOPOTAMIA 4TH INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION December 20 - 22, 2024 VAN Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Aralık / Dec 21, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Prof. Dr. Hasan ÇİÇEK	1	CURRICULUM LITERACY LEVELS OF SPECIAL EDUCATION TEACHERS	Assoc.Prof. Osman AKTAN
		2	ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN STATÜSÜNE YÖNELİK ALGILARI	Öğr. Gör. Dr. Zehra YILMAZER Dr. Öğr. Üyesi Didem KAYAHAN YÜKSEL
		3	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRETİM PROGRAMINI UYARLAMA ÖRÜNTÜLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	Dr. Öğr. Üyesi Didem KAYAHAN YÜKSEL Öğr. Gör. Dr. Zehra YILMAZER
		4	ONTOLOGY OF EDUCATION AND THE TEACHER	Prof. Dr. Hasan ÇİÇEK
		5	ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETİM İLKE VE YÖNTEMLERİ DERSİNDEKİ “ÖĞRETİM TEKNİKLERİ” KAVRAMINA YÖNELİK ALGILARI: K-W-L TEKNİĞİ ÖRNEĞİ	Doç.Dr. Sevdâ KOÇ AKRAN
		6	DİJİTAL ÇAĞDA EĞİTİM VE OKUL YÖNETİCİLERİNİN YETERLİKLERİ	Cansu BARBAROS ÖZER
		7	ÖĞRETMENLERİN DİSKALKULİYE YÖNELİK BİLGİLERİNİN VE FARKINDALIKLARININ İNCELENMESİ	Doç. Dr. Zeynep Çiğdem ÖZCAN Dr. Öğr. Üyesi Nihan ŞAHİNKAYA
		8	THE ROLE OF TEACHER MOTIVATION IN POST-DISASTER EDUCATION	Doç. Dr. Okan SARIGÖZ
		9	CONTINUITY AND QUALITY IN EDUCATION: THE CAREER DEVELOPMENT PROCESS OF TEACHERS	Doç. Dr. Okan SARIGÖZ

AFET SONRASI EĞİTİMDE ÖĞRETMEN MOTİVASYONUNUN ROLÜ

Doç. Dr. Okan SARIGÖZ

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

okan.sarigoz@gmail.com – ORCID ID: 0000-0002-1616-9789

ÖZET

Doğal afetler, deprem, sel, çığ, heyelan, yangın gibi hem ekonomik hem de psikolojik olarak toplumları etkileyen doğa olaylarıdır. Doğal afetlerde özellikle de sellerde ve depremlerde yerleşim yerlerindeki alt yapılar başta olmak üzere birçok ev ve apartman hatta birçok eğitim kurumu fiziksel olarak zarar görmektedir. Eğitim kurumlarının bu doğal afetlerden zarar görmesi öğrencileri, yöneticileri ve öğretmenleri derinden etkilemekte hatta eğitim öğretimin aksamasına sebep olmaktadır. Yaşanan doğal afetlerden kaynaklı olarak öğretmenlerin ve öğrencilerin motivasyonları bozulmakta dolayısıyla okullarda önceden olduğu gibi verimli dersler işlenememektedir. Derslerin işlenememesi öğrenci ve öğretmenlerin motivasyonunu önemli ölçüde düşürürken aynı zamanda doğal afetler öğrencilerin akademik başarısının ciddi anlamda düşmesine de sebep olmaktadır. Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin yaşanan depremden sonraki motivasyonlarını incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 öğretim yılı Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Bilimleri bölümünde yüksek lisans yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmada öğretmenlerin depremlere veya doğal afetlere yönelik motivasyonlarını belirleyebilmek amacıyla araştırmacı tarafından 3 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu veri toplama aracı olarak geliştirilmiş ve araştırmada kullanılmıştır. Nitel olarak yürütülen araştırmada yöntem olarak olgubilim modeli kullanılmıştır. Araştırma sonunda, depremlerden dolayı öğretmenlerin depresyon, stres, kaygı, korku, endişe, ilgisizlik, verimsizlik ve isteksizlik gibi psikolojik sorunlara maruz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmada öğretmenlerin ek derslerle, psikolojik desteklerle çeşitli eğitimsel etkinliklerle, ekonomik desteklerle ve okul aile işbirliği ile maruz kaldıkları sorunları çözmeye çalıştıkları gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Deprem, doğa olayları, doğal afetler, motivasyon

THE ROLE OF TEACHER MOTIVATION IN POST-DISASTER EDUCATION

Abstract

Natural disasters are natural events such as earthquakes, floods, avalanches, landslides, and fires that affect societies both economically and psychologically. In natural disasters, especially floods and earthquakes, many houses and apartments, and even many educational institutions are physically damaged, especially the infrastructure in residential areas. The damage to educational institutions from these natural disasters deeply affects students, administrators, and teachers, and even causes disruptions in education. Due to the natural disasters experienced, the

motivation of teachers and students is disrupted, and therefore, efficient lessons cannot be taught in schools as before. While the failure to teach lessons significantly reduces the motivation of students and teachers, natural disasters also cause students' academic success to decrease significantly. The aim of this research is to examine the motivation of teachers after the earthquake. The study group consists of teachers who are doing their master's degree in the Department of Educational Sciences at Hatay Mustafa Kemal University in the 2024-2025 academic year. In order to determine the motivations of teachers towards earthquakes or natural disasters, a semi-structured interview form consisting of 3 questions was developed by the researcher as a data collection tool and used in the research. The phenomenological model was used as a method in the qualitative research. At the end of the research, it was concluded that teachers were exposed to psychological problems such as depression, stress, anxiety, fear, worry, indifference, inefficiency and reluctance due to earthquakes. In addition, it was concluded that teachers tried to solve the problems they were exposed to with additional lessons, psychological support, various educational activities, economic support and school-family cooperation.

Key words: Earthquake, natural events, natural disasters, motivation

1. GİRİŞ

Doğal afetler, toplumların sosyal, ekonomik ve psikolojik yapılarında derin izler bırakarak bireylerin yaşamlarını çeşitli açılardan olumsuz etkileyen olaylar olarak tanımlanmaktadır (UNDHA, 1992; Wang vd., 2017). Deprem, kasırgalar, sel felaketleri gibi doğal afetler, yalnızca fiziksel yıkıma yol açmakla kalmamakla; aynı zamanda mağdurların ruh sağlığını ve sosyal dinamiklerini de derinden etkilemektedir (Sönmez, 2022; Khan vd., 2023; Prayag vd., 2021). Bu bağlamda eğitim sistemleri de bu tür travmatik olaylardan ciddi biçimde zarar görmekte (Digby, 2013; Basnet, 2020; Çoban & Göktaş, 2022), öğretmenlerin mesleki motivasyonları üzerinde ciddi sonuçlar doğurmaktadır (Parrott vd., 2024; Sarıgöz, 2023; Sarigoz, 2024).

Afetlerin ardından öğretmenlerin karşılaştığı başlıca zorluklar arasında, fiziksel altyapının zarar görmesi, öğrencilerin devamsızlığı ve artan iş yükü gibi unsurlar yer almaktadır (Hebebe, 2023; Arıcı vd., 2023). Bu unsurlar, öğretmenlerin motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyerek eğitim süreçlerinin aksamasına neden olmaktadır (Kuntz vd., 2013; Kuntz, 2015; Seyle vd., 2013; Mutch, 2015). Özmen (2024), öğretmenlerin mesleki motivasyonunun afet sonrası süreçte hem içsel hem de dışsal faktörlerden etkilendiğini ifade etmektedir. İçsel faktörler arasında öğretmenlerin mesleki bağlılıkları, öz yeterlilik algıları ve öz değerlendirme süreçleri yer alırken, dışsal faktörler arasında kurumsal destek, toplumsal dayanışma ve mesleki gelişim olanakları öne çıkmaktadır. Motivasyonu yüksek olan öğretmenler, öğrencilerinin öğrenme süreçlerini daha etkili bir şekilde destekleyebilirken motivasyon eksikliği bu süreci güçleştirmekte ve eğitim kalitesinin düşmesine yol açmaktadır (Evans, 1998; Özmen, 2024; Salemi & Vaccarelli, 2019)). Dolayısıyla afetler sonrasında öğretmenlerin motivasyonlarını koruyabilmeleri ve görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri için maddi ve manevi

destek mekanizmalarının güçlendirilmesi hayati bir rol oynamaktadır (Argon & Cicioğlu, 2017).

Bu çalışma, öğretmenlerin afet sonrası motivasyon durumlarını inceleyerek eğitim süreçlerindeki zorlukları ve bu zorlukların çözüm yollarını ortaya koymayı hedeflemektedir. İlgili çalışma, öğretmen motivasyonu üzerine yapılan sınırlı sayıdaki afet temalı araştırmalara katkı sunarak bu alandaki literatür boşluğunu doldurmayı ve afet sonrası eğitim süreçlerinin sürdürülebilirliğini artırmaya yönelik yeni yaklaşımlar geliştirmeyi amaçlamaktadır. Böylece hem öğretmenler hem de öğrenciler için daha dayanıklı bir eğitim sisteminin inşasına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

2. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmada verilerin nasıl elde edileceğine, nasıl toplandığına, nasıl analiz edildiğine ve kimlerle çalışıldığına yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, öğretmenlerin büyük afetlerden sayılan yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremden sonraki motivasyonlarını belirleyebilmek amacıyla yapılmış nitel bir araştırmadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması desenine yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2016)'e göre nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinlemesine araştırılmasıdır.

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 öğretim yılında Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Bilimleri bölümünde yüksek lisans yapmakta olan öğretmenler toplam 13 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu, yüksek lisans yapmakta olan öğretmenlerden araştırmaya katılmak isteyenlerden gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Etik açıdan araştırmaya katılan öğretmenlerin kimlik bilgileri gizli tutulmuş öğretmenlerin kişisel bilgilerine yer vermemek adına öğretmenlerin isimleri *b1*, *b2*, *b3*,... *b13* olarak kodlanmıştır.

2.3. Araştırmanın Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırma için gerekli olan verileri toplayabilmek amacıyla öncelikle araştırmacı tarafından literatür analizi yapılmış ve özellikle depremler konusunda yazılan makaleler taranmış sonra Hatay İl Milli Eğitim Müdürlüğünde görev yapan öğretmenler ile görüşmeler yapılmış ve sonrasında da araştırmacı tarafından 3 sorudan oluşan bir yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşme formundaki sorular daha öncesinden görüşülmeyen öğretmenlere sorulmuş ve sorulara alınan cevaplar net olmadığında sorunun daha anlaşılır olması adına açıklamalar yapılarak öğretmenlerin net düşünceleri alınmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerden alınan cevaplar kodlanmış ve analiz edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Öğretmenlerden toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi, önceden belli olmayan temalar, kategoriler ve kodlar ortaya çıkarılarak, elde edilen verileri

temalar ve kodlar çerçevesinde bir araya getirerek okuyucunun anlayabileceği şekilde sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, öğretmenlerin araştırma sorularına vermiş oldukları cevaplardan elde edilen verilere veya bulgulara yer verilmiştir. Öğretmen görüşlerinden elde edilen veriler kodlanarak tablolar haline getirilmiştir.

Çizelge 1’de öğretmenlerin doğal afetlerden Kahramanmaraş merkezli deprem sonrasında yaşadıkları zorluklara yönelik görüşlere yer verilmiştir.

Çizelge 1. Öğretmenlerin deprem sonrası yaşadıkları zorluklara ilişkin görüşleri nelerdir?

Tema	Kod	Katılımcı	F
Deprem sonrası yaşanan zorluklar	Stres, kaygı, endişe, korku	b1,b2,b3,b4,b5,b6,b7,b8,b9,b10,b11,b12,b13	13
	Depresyon, psikoloji	b1,b2,b3,b4,b6,b7,b8,b9,b11,b12,b13	11
	Mahrumiyet, ulaşamama	b1,b2,b3,b4,b5,b6,b8,b9,b11,b13	10
	Eğitim, öğretim, materyal	b2,b3,b5,b6,b7,b8,b9,b10,b11,b12	10
	Başarı, motivasyon	b1,b4,b5,b6,b7,b8,b9,b10,b12	9
	Elektrik, doğal gaz	b1,b2,b4,b6,b8,b9,b10,b11,b13	9
	Sağlık, gıda, beslenme,	b1,b2,b5,b7,b8,b9,b12,b13	8
	Teknoloji, internet, iletişim	b3,b4,b7,b10,b11,b12,b13	7
	Temizlik, hijyen	b1,b5,b6,b7,b8,b9,b10	7
	Barınma, ısınma	b3,b6,b7,b8,b10,b12	6
	Göçler, ulaşım, altyapı	b4,b7,b9,b10,b13	5
	Hava, su ve çevre kirliliği	b5,b8,b11,b12	4
	Can güvenliği, yaralanmalar	b1,b8	2

Yukarıdaki çizelge 1’deki veriler incelendiğinde, öğretmenlerin depremden sonra yaşadıkları zorluklarla ilgili olarak stres, kaygı, endişe, motivasyon, depresyon, psikoloji, mahrum kalma, istediklerine ulaşamama, eğitim-öğretim faaliyetleri, ders materyalleri, akademik başarı, motivasyon, elektrik, doğal gaz, sağlıksal problemler, gıda tedariki, sağlıklı beslenme, teknolojik imkanlar, internet, telefon, bilgisayar, temizlik malzemeleri, hijyen, barınma imkanları, ısınma problemleri, ulaşım, altyapı sorunları, çeşitli göçler, çevresel-hava-su kirlilikleri, can güvenliği korkusu ve yaralanmalar ve tedavileri konusunda zorluk çektikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin yaşadıkları zorluklarla ilgili görüşlerinden bazıları;

“Deprem beni birçok konuda yaraladı. Deprem anından sonra üzerimde bir stres ve depresyon hali oluştu. Depremden sonra birçok işyeri yıkıldığı için aradığım birçok eşyaya okul materyaline ulaşamıyorum. Sonra elektrik ve doğalgaz kesintileri yüzünden ısınma ve aydınlanma problemi çekiyoruz. Tabi bunlara ek olarak marketlerde satışlara ara verdiklerinden beslenme konusunda veya gıda konusunda sıkıntılar çektim.” (b2).

“Depremi evimde yaşadım. Deprem bende psikolojik olarak bir korku ve kaygı oluşturdu. Bunun üstesinden nasıl geleceğimi düşünürken daha sonra depremin sağlık, temizlik ve barınma konusunda çıkaracağı sorunları ancak yaşamaya başlayınca anladım. Arkadaşlarımdan bazılarının tayin alıp gittiğini öğrendim. Ama ben gitmek istemiyorum. Bu günlerdeki en büyük sorunum ise okuldaki eğitimin öğrencilerin başarısının düşmesi, elektrik ve internet kesintileridir. Ama yine de hayat devam ediyor ve biz bu sorunları aşarız.” (b7).

Çizelge 2’de öğretmenlerin okula başladıklarında motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyen durumlara ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Çizelge 2. Öğretmenlerin motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyen durumlar nelerdir?

Tema	Kod	Katılımcı	F
Motivasyonu olumsuz etkileyen durumlar	Odaklanama, adaptasyon	b1,b2,b3,b4,b5,b6,b7,b8,b9,b10,b11,b12,b13	13
	Boş vermişlik, umursamazlık	b1,b2,b3,b4,b6,b7,b8,b9,b10,b11,b12,b13	12
	Verimsizlik, isteksizlik	b1,b2,b3,b4,b5,b6,b7,b9,b10,b11,b12,b13	12
	Kaçma, sıkılma	b1,b2,b3,b4,b5,b7,b8,b9,b11,b12,b13	11
	İletişim, etkileşim	b1,b2,b3,b4,b5,b6,b7,b8,b9,b10	10
	Teknoloji, internet	b1,b3,b4,b5,b7,b8,b10,b11	8
	Yorgunluk, uykusuzluk	b1,b2,b8,b9,b10,b11,b12,b13	8
	Ekonomi, yokluk	b4,b6,b7,b8,b10,b12,b13	7
	Tayinler, göçler	b1,b5,b7,b11,b13	5
	Psikoloji, sosyallik	b2,b8,10b12	4
	Zaman, yetişememe	b3,b6,b8,b13	4
	Etkinlik, sinema, tiyatro	b7,b10,b12	3

Çizelge 2’deki veriler incelendiğinde, öğretmenlerin motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyen durumları; derslere odaklanamama, adaptasyon, kısmen de olsa boş vermişlik, umursamazlık, düşük verim, isteksizlik, sorumluluklardan kaçma, çabuk sıkılma, iletişim ve etkileşim problemleri, kendini yorgun hissetme, uykusuzluk, maddi manevi sorunlar, aradığını bulamama, arkadaş tayinleri, göçler, psikolojik sorunlar, sosyalleşememe, işlerin yoğunluğu ve sinema, tiyatro vb. yeterli etkinliklerin yapılamaması olarak belirtmişlerdir. Konu ile ilgili olarak bazı öğretmen adaylarının görüşleri;

“Dersler başladığından beri derslere istediğim ölçüde odaklanamıyorum ve kendimi bazen verimsiz hissediyorum bunda bazen deprem olacakmış gibi hissetmemin etkisi çoktur. Bazen deprem gerçeğini boş versem de teknoloji ile ilgili sorun yaşadığımda, psikolojim bozuluyor, iletişim sorunları yaşadığımda kendimi yorgun ve yorulmuş hissediyorum. Umarım bu sorunları daha hızlı atlatabilmek için sosyal içerikli etkinlikler düzenlenir.” (b10).

“Depremden sonra tekrar çalıştığım okuluma gelip derslere adapte olmam zaman aldı. Önceleri isteksiz olsam ve çevremden sıkılsam da zamanla buna alıştım ve bu duyguları umursamadım. Ancak okulu, öğrencileri ve olanları düşündüğümde psikolojik olarak bazı geceler uykum gelmedi. Samimi birkaç arkadaşımın tayininin çıkması ise burada geçireceğim zamanı daha da içinden çıkılmaz hale getirdi.” (b13).

Çizelge 3’de Öğretmenlerin büyük doğal afetlerden sayılan deprem sonrasında karşılaştıkları zorlukların üstesinden nasıl geldiklerine dair görüşlere yer verilmiştir.

Çizelge 3. Öğretmenlerin deprem sonrasında karşılaştıkları zorlukların üstesinden nasıl geldiklerine ilişkin görüşler nelerdir?

Tema	Kod	Katılımcı	F
Sosyalleşme	Psikolojik destek	b1,b2,b3,b4,b6,b7,b8,b10,b11,b12,b13	11
	Kurumsal destek	b3,b4,b5,b7,b8,b9,b10,b11,b12	9
	Etkili iletişim	b1,b5,b6,b7,b8,b9,b10,b13	8
	Ekonomik destek	b3,b6,b7,b8,b10,b11	6
	Gönüllü çalışanlar	b4,b5,b7,b9,b10	5
Eğitim-öğretim	Ek dersler	b1,b2,b3,b4,b5,b6,b7,b8,b9,b10,b11,b12,b13	13
	Etkinlik, oyun	b1,b3,b4,b5,b6,b7,b9,b10,b11,b12,b13	11
	Öğretim programı	b3,b4,b6,b7,b8,b9,b11,b12	8
	Okul aile birliği	b5,b7,b8,b9,b10	5
	Mevcut azaltma	b4,b6,b11	3

Çizelge 3’deki veriler incelendiğinde, öğretmenlerin büyük doğal afetlerden sayılan deprem sonrasında karşılaştıkları zorlukların üstesinden nasıl geldiklerine dair görüşleri iki temada belirlenmiştir. Bu temalardan sosyalleşme teması; psikolojik desteklerle, kurumsal desteklerle, etkili-olumlu veya pozitif iletişimlerle kurarak, çeşitli kurumlardan veya aile bireylerinden maddi destek sağlayarak ve gönüllü çalışmaya gelen bireylerle dayanışma içerisinde zorlukların üzerinden geldiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler ikinci tema olarak eğitim-öğretim ile ilgili olarak ek derslerle, çeşitli eğitimsel etkinliklerle, eğitimsel oyunlarla, öğretim programlarındaki esnekliklerden yararlanarak, okul ile aile işbirliğiyle ve kalabalık sınıf mevcudu olan sınıfların mevcudunu azaltarak zorlukların üzerinden geldiklerini belirtmişlerdir. Konuyla ilgili öğretmen görüşlerinden bazıları;

“Depremden sonra yaşadıklarım ağır geldi ve psikolojik destek aldım. Bu destekler esnasında pozitif konuşan arkadaşlarımla konuştum. Özellikle bu iki durum hızla beni kendime getirdi. Tekrar okulda çalışmaya başladığımda ise öğrencilerimin geride kaldığını fark ettim ve ek derslerle konuları yetiştirmeye ve eksik konuları kapatmaya çalıştım. Ancak tüm bunları yaparken öğrencilerimle eğitici oyunlar oynadım ve eğitsel etkinlikler tasarlamaya çalıştım. Elimden ne kadar geldiye artık.” (b1).

“Depremden sonra arkadaşlarımla beni araması ve benimle ilgilenmesi çok güzeldi. Sonra özellikle kurumumuzdaki yöneticilerin beni araması ve destek olması hatta okulumuzda çalışan hizmetliler bile beni arayarak halimi hatırımı ve problemlerimi sordular. Öğrencilerinden bazılarının aileleri de o dönemde beni arayarak yardım edebilecekleri bir sorunum olup olmadığını sordular. Bu iletişimler veya durumlar beni duygusal açıdan çok etkiledi. Ben de vefa borcu olarak depremden hemen sonra açılır açılmaz okuluma geldim ve öğretim programına göre geride kalan öğrencilerimle dersleri yetiştirmeye ve depremin etkisini atmak olumsuz havasını üzerimizden atabilmek için öğrencilerimle oyunlar oynamaya başladım. Tüm

bunları yaparken okul aile birliğindeki ailelerden bazıları da bana bu aşamada yardım ettiler. Okulda çalışan tüm öğretmenlerin her konuda işbirliği yaptığını da söyleyebilirim.” (b9).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

Bu araştırmada, öğretmenlerin Kahramanmaraş merkezli depremlerden sonra yaşadıkları zorluklar, motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyen etkenler ve deprem sonrasında karşılaştıkları zorlukların üstesinden nasıl geldiklerine dair görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Öğretmenlerin depremden sonra yaşadıkları zorluklarla ilgili olarak stres, kaygı, endişe, motivasyon, depresyon, psikoloji, mahrum kalma, istediklerine ulaşamama, eğitim-öğretim faaliyetleri, ders materyalleri, akademik başarı, motivasyon, elektrik, doğal gaz, sağlık sorunları, gıda tedariki, sağlıklı beslenme, teknolojik imkanlar, internet, telefon, bilgisayar, temizlik malzemeleri, hijyen, barınma imkanları, ısınma problemleri, ulaşım, altyapı sorunları, çeşitli göçler, çevresel-hava-su kirlilikleri, can güvenliği korkusu ve yaralanmalar ve tedavileri konusunda zorluk çektikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ancak deprem bölgesine yapılan yardımlardan sonra öğretmenlerin pozitif bir görüşe sahip oldukları ve ellerindeki imkanları kullanarak zorluklarla baş etmeye çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyen durumları; derslere odaklanamama, adaptasyon, kısmen de olsa boş vermişlik, umursamazlık, düşük verim, isteksizlik, sorumluluklardan kaçma, çabuk sıkılma, iletişim ve etkileşim problemleri, kendini yorgun hissetme, uykusuzluk, maddi manevi sorunlar, aradığını bulamama, arkadaş tayinleri, göçler, psikolojik sorunlar, sosyalleşememe, işlerin yoğunluğu ve sinema, tiyatro vb. yeterli etkinliklerin yapılamaması olarak belirtmişlerdir. Bu görüşlerden öğretmenlerin umursamaz bir tavır takınmış oldukları sonucuna ulaşılmış olsa da öğretmenlerle yapılan görüşmelerden çok çabuk olarak yaşadıkları olumsuz tavırlardan kurtuldukları ve eğitim öğretime sıkı sıkıya başladıkları sonucuna da ulaşılmıştır.

Araştırmada, öğretmenlerin büyük doğal afetlerden sayılan deprem sonrasında sosyalleşme ile ilgili olarak psikolojik desteklerle, kurumsal desteklerle, etkili-olumlu veya pozitif iletişimlerle kurarak, çeşitli kurumlardan veya aile bireylerinden maddi destek sağlayarak ve gönüllü çalışmaya gelen bireylerle dayanışma içerisinde zorlukların üzerinden geldikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, eğitim-öğretim ile ilgili olarak öğretmenlerin ek derslerle, çeşitli eğitimsel etkinliklerle, eğitimsel oyunlarla, öğretim programlarındaki esnekliklerden yararlanarak, okul ile aile işbirliğiyle ve kalabalık sınıf mevcudu olan sınıfların mevcudunu azaltarak zorlukların üzerinden geldikleri sonucuna ulaşılmıştır.

4.2. Öneriler

İhtiyaç duyan öğretmenlere gerekli durumlarda etkili olarak psikolojik destek sağlanmalıdır.

Öğretmenlere gerek Milli Eğitim Müdürlükleri gerekse de diğer kurum veya kuruluşlar tarafından kendilerini sosyal hissetmeleri için sinema, tiyatro vb. etkinlikler düzenlenmelidir.

Öğretmenlere ek maddi-ekonomik imkanlar sağlanmalıdır.

Öğretmenlerin ihtiyaç duyduğu okul materyalleri tedarik edilmelidir.

Öğretmenlerle görüşmeler yapılmalı ve eksik ya da ihtiyaç duyulan ya da bir sorunları varsa giderilmelidir.

KAYNAKÇA

- Argon, T. & Cicioğlu, M. (2017). Meslek lisesi öğretmenlerinin eğitime inanma düzeyleri ile öğretme motivasyonları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 57, 1-23. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7108>
- Arıcı, F., Bozkaya, H., Cengiz, E., & Kuzey, M. (2023). Education in disaster situations: The impact of the Kahramanmaraş earthquake on teachers' experiences. *Sakarya University Journal of Education*, 13(4 - Special Issue - Disaster Education and Education in Disaster Regions), 650-684. <https://doi.org/10.19126/suje.1375691>
- Basnet, B.K. (2020). Earthquake and its impacts on education: Aftermath Nepal quake 2015. *The European Educational Researcher*, 3(3), 101-118. <https://doi.org/10.31757/euer.332>
- Çoban, M., & Göktaş, Y. (2022). Which training method is more effective in earthquake training: Digital game, drill, or traditional training?. *Smart Learning Environments*, 9(1), 23. <https://doi.org/10.1186/s40561-022-00202-0>
- Digby, S.J. (2013). Education and natural disasters. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 45(2), 334-336. <https://doi.org/10.1080/03057925.2013.823063>
- Evans, L. (1998). *Öğretmen morali, iş tatmini ve motivasyonu*. Paul Chapman.
- Hebecci, M.T. (2023). The impact of natural disasters on education. *3rd International Conference on Social Science Studies 2023*, 86.
- Özmen, E. (2024). Zor zamanlarda öğretmek: öğretmenlerin afet sonrası öğretme motivasyonlarının incelenmesi. *Fırat University Journal of Social Sciences*, 34(3), 1259-1271. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.1503284>
- Khan, Y.S., Khan, A.W., & Alabdulla, M. (2023). The psychological impact of the Turkey-Syria earthquake on children: Addressing the need for on going mental health support and global humanitarian response. *European Journal of Psychotraumatology*, 14(2). <https://doi.org/10.1080/20008066.2023.2249788>
- Kuntz, J.R.C., Näswall, K., & Bockett, A. (2013). Keep calm and carry on? An investigation of teacher burnout in a post-disaster context. *New Zealand Journal of Psychology*, 42(2), 57-68.

- Kuntz, J.R.C. (2015). Protracted effect: Surveying teachers' experiences in the aftermath of the Christchurch earthquakes. *Natural Hazards Review*, 16(1), 04014014. [https://doi.org/10.1061/\(ASCE\)NH.1527-6996.0000147](https://doi.org/10.1061/(ASCE)NH.1527-6996.0000147)
- Mutch, C. (2015). Quiet heroes: Teachers and the Canterbury, New Zealand, earthquakes. *Australasian Journal of Disaster and Trauma Studies*, 19(2), 77-86.
- Parrott, E., Lomeli-Rodriguez, M., Burgess, R. *et al.* (2024). The role of teachers in fostering resilience after a disaster in Indonesia. *School Mental Health*. <https://doi.org/10.1007/s12310-024-09709-y>
- Prayag, G., Ozanne, L.K., & Spector, S. (2021). A psychological wellbeing perspective of long-term disaster recovery following the Canterbury earthquakes. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 63, 102438. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2021.102438>
- Salerni, A., & Vaccarelli, A. (2019). Supporting school resilience: A study on a sample 83 of teachers after the 2016/2017 seismic events in central Italy. Sostenere la resilienza a scuola: Una ricerca su un campione di insegnanti dopo gli eventi sismici 2016/2017 in Centro Italia. *Journal of Educational, Cultural and Psychological Studies*, 19, 83-103.
- Sarıgöz, O. (2023). Büyük afetlerden depremlerin eğitim-öğretime olan etkilerinin incelenmesi. International Eurasia Congress on Scientific Research and Recent Trends XII, Proceedings Book, 29-30 November, Ankara.
- Sarıgöz, O. (2024). International academic studies in educational sciences. Ed. O. Sarıgöz, In *The impacts of earthquakes on education training* (25-40), Serüven Yayınevi.
- Seyle, D.C., Widyatmoko, C.S., & Silver, R.C. (2013). Coping with natural disasters in Yogyakarta, Indonesia: A study of elementary school teachers. *School Psychology International*, 34(4), 387-404. <https://doi.org/10.1177/0143034312446889>
- Sönmez, M.B. (2022). Depremin psikolojik etkileri, psikolojik destek ve korkuyla baş etme. *TOTBİD Dergisi*, 21(3), 337-343. <https://doi.org/10.5578/totbid.dergisi.2022.46>
- UNDHA. (1992). Internationally agreed glossary of basic terms related to disaster management. Geneva: United Nations Department of Humanitarian Affairs.
- Wang, J., Yang, J., & Li, B. (2017). Pain of disasters: The educational cost of exogenous shocks evidence from Tangshan Earthquake in 1976. *China Economic Review*, 46, 27-49. <https://doi.org/10.1016/j.chieco.2017.07.013>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.